

Apskats. Vācija pēc Eiropas Savienības vēlēšanām.

Avots: LMSP, Māris Liopa

Sliktie rezultāti Eiropas Savienības vēlēšanās nozīmē, ka Vācijas valdošajai koalīcijai gaidāma vairs ne tik gluda virzība uz priekšu. Pieaug spiediens uz visiem trim partneriem - kanclera Olafa Šolca SPD, Zaļo partiju un Brīvajiem demokrātiem - parādīt vēlētajiem, par ko viņi iestājas un ko viņi var sasniegt atlikušajos 15 pilnvaru termiņa mēnešos. Kompromisi būs grūti panākami, taču tie ir steidzami nepieciešami, jo koalīcija ir sākusi smagas sarunas par 2025. gada budžetu. Septembrī gaidāmās reģionālās vēlēšanas trijās austrumu federālajās zemēs vēl vairāk saasina situāciju, ņemot vērā draudus, ka par spēcīgāko spēku var kļūt galēji labējā "Alternatīva Vācijai" (AfD).

Turpmākajās nedēļās gaidāmie notikumi

Koalīcijas domstarpības

Nepārprotama valdības koalīcijas sakāve ES vēlēšanās, tostarp sliktākais rezultāts, kāds jebkad bijis Šolca sociāldemokrātiem valsts mēroga vēlēšanās un ievērojams Zaļo kritums salīdzinājumā ar 2019. gadu – tas viss tuvākajos mēnešos pastiprinās domstarpības trīs partiju aliansē. Aicinājumi kancleram sekot Francijas prezidenta Emanuela Makrona piemēram un pieļaut iespējamās pirmstermiņa vēlēšanas galvenokārt ir opozīcijas partiju politisko punktu gūšana. Neviena no valdības koalīcijas partijām no šāda soļa negūtu labumu un arī risks būtu pārāk liels. Turklāt process ir sarežģītāks, jo ietvertu neuzticības balsojumu parlamentā un Vācijas prezidenta galīgo lēmumu.

Vēlēšanas Vācijas austrumdaļā

ES balsojums arī Vācijā AfD uzrādīja vēl nebijušu rezultātu, galēji labējai partijai kļūstot par otru spēcīgāko partiju aiz konservatīvās CDU. Populistu grupa pat kļuva par spēcīgāko partiju valsts austrumos, kur trīs Austrumvācijas zemju vēlēšanu virkne, šķiet, saglabās lielu spriedzi koalīcijā, jo īpaši vēlēšanu kampaņas kulminācijas laikā parlamenta vasaras pārtraukuma laikā. Kopā ar kreisi populistisko jaunpienācēju partiju BSW, ko vada bijusī Kreisās partijas biedre Sāra Vāgenknehta, AfD

ieguva vairāk nekā 40 % balsu bijušajā komunistu reģionā. Abas populistiskās partijas aicina atsākt pilnvērtīgu enerģētikas tirdzniecību ar Krieviju un atklāti apšaubā Eiropas un NATO pieeju, lai ierobežotu un apturētu Putina uzsākto karu Ukrainā. Pētnieki un pilsoniskā sabiedrība brīdināja, ka populistu un galēji labējās nometnes uzvara vairākās valstīs nozīmē, ka turpmāk varētu būt grūtāk īstenot t.s. vērienīgo klimata un enerģētikas pārejas politiku.

Finansējuma meklējumi

Vēlēšanu iznākums vēl vairāk apgrūtina notiekošās sarunas par 2025. gada budžetu. Tās jau tagad apgrūtina konstitucionālās tiesas t.s. "parāda bremzes" lēmums par valdības aizņemšanās ierobežojumiem, kas 2023. gada beigās satricināja valdības koalīciju. SPD jau paziņoja, ka nepiekrītis budžetam, kas "apdraud sociālo vienotību", savukārt FDP turpina aicināt veikt budžeta samazinājumus, nevis pieļaut jaunu parādu. Kanclera Šolca preses pārstāvis Štefens Hebestreits (Steffen Hebestreit) paziņoja, ka valdības mērķis joprojām ir saskaņot budžeta projektu valdībā līdz jūlija sākumam (pagaidām kalendārā jāatzīmē 3. jūlijs). Pēc tam turpmākajos mēnešos sarunas turpināsies parlamentā.

Kā sasniegt 2030. gada klimata mērķus - Vācijai, tāpat kā visām pārējām ES dalībvalstīm, līdz 30. jūnijam Eiropas Komisijai jāiesniedz finalizētais un atjauninātais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns (NEKP) laikposmam līdz 2030. gadam. Tas ir iekļauts valdības darba kārtībā jūlija vidū, un arī pagājušajā gadā valdība savu projektu iesniedza novēloti.

Jaunākā informācija no Vācijas - pagājušā mēneša kopsavilkums

Mērķa neizpilde

Vācijas Klimata pārmaiņu ekspertu padome paziņoja, ka valsts joprojām pārsniegs savu siltumnīcefekta gāzu emisiju budžetu līdz 2030. gadam, kas ir pretrunā ar valdības prognozēm, kas bija publicētas šā gada sākumā. Padome vainoja kļūdainajā novērtējumā klimata budžeta samazinājumu un jau neaktuālos pieņēmumus par gāzes un CO2 kvotu cenām. Padome ierosināja atjaunot "klimata kabinetu", kas pirmo reizi tika izveidots bijušās kancleres Angelas Merkeles laikā, lai izstrādātu ilgtermiņa pasākumus.

Plūdi

Vairākus Vācijas reģionus pēdējās nedēļās ir skāruši spēcīgu lietusgāžu izraisīti plūdi, kas rosināja diskusijas par valsts mēroga obligāto apdrošināšanu pret dabas katastrofām. Kanclers Šolcs, kurš līdz šim ir apmeklējis četras dažādas plūdu katastrofu zonas 2024. gadā, sacīja, ka biežāki ekstrēmi laikapstākļi un to sekas ir "ne tikai katastrofa, bet arī klimata pārmaiņu rezultāts". Vides ministre Štefija Lemke (Steffi Lemke) norādīja, ka spēcīgi plūdi vairs nav "reizi gadsimtā", bet gan "jauna realitāte" ar kuru valstij ir jāsamierinās.

Vācijas Ekonomikas ministrija paziņoja, ka sākotnēji 2022. gada vasarā plānotais ziņojums par valsts ogļu izmantošanas pakāpeniskas pārtraukšanas ietekmi uz energoapgādes drošību, elektroenerģijas cenām un klimata mērķiem tiks iesniegts 2025. gada pavasarī. Ministrija norādīja, ka galvenie faktori, kas kavējuši ziņojuma sagatavošanu, ir enerģētikas krīze, kā arī darbs pie ministrijas topošās spēkstaciju stratēģijas.

Atbalsts ogļu reģionam

Eiropas Komisija principā piekrita, ka Vācijas valsts var nodrošināt Austrumvācijas brūnogļu operatoram LEAG vismaz 1,2 miljardus eiro kā kompensāciju par juridiski noteikto ogļu ražošanas pārtraukšanu. Iespējamie papildu 550 miljoni euro ir atkarīgi no tā, vai kļūs skaidrs, ka LEAG elektrostacijas būtu bijušas ekonomiski dzīvotspējīgas arī pēc likumā par akmeņogļu izņemšanu no tirgus noteiktajiem to slēgšanas termiņiem, kā rezultātā LEAG zaudēja peļņu, ko radīja obligātā darbības pārtraukšana.

Oglekļa uzglabāšana

Valdības kabinets ir atjauninājis un apstiprinājis likumprojektu, kas ļautu Vācijā CO₂ uzglabāt pazemē, lai palīdzētu valstij līdz 2045. gadam sasniegt siltumnīcefekta gāzu neitralitāti un pēc tam - neto negatīvas emisijas. Būtiskas izmaiņas iepriekšējā projektā nozīmē, ka federālās zemes varētu ne tikai atļaut iepildīšanu jūras gultnē pie valsts krastiem, bet arī izlemt, vai atļaut arī uzglabāšanu sauszemē uz to zemes. Līdz šim oglekļa uzglabāšana Vācijā ir bijusi toksiska tēma, un joprojām nav skaidrs, vai iedzīvotāji atbalstītu oglekļa uzglabāšanu savu māju tuvumā.